

Historické fondy MZK a zpracování, výhled a možnosti spolupráce

Jitka Machová

Moravská zemská knihovna v Brně

machova@mzk.cz

Obsah

- Historie knihovny a jejích fondů
- Přehled historických sbírek MZK
- Zpracování fondů
- Výhled a možnosti spolupráce

Z počátků knihovny

- Založena 1808 (Hospodářská společnost pro Moravu)
- Veřejná knihovna od 1883
- Historické fondy vznikly z odkazů a darů (Bedřich Sylva-Tarouca)
- Zemská knihovna od 1899
- 1901 delimitace fondů se Zemským archivem
- Po roce 1918 rozkvět akviziční činnosti
 - zisky unikátních knihovních celků
 - nákupy ve vídeňských antikvariátech
 - zahraniční aukce 1933-1934

Poválečné období

- po 1945 zisky z německých konfiskátů
- po 1950 části knihoven rušených spolků
- převzaty knižní fondy z klášterů v Brně a kraji Brněnském a Jihlavském
 - 18 knihoven
 - 250.000 svazků
 - zachovány jako intaktní celky
 - jen 5 knihoven nemuselo být vystěhováno

Restituce

- Po r. 1989 navráčeno 12 knihoven
 - podle zákona 298/1990 Sb. a 338/1991 Sb.
 - po dohodě na základě žádostí řádů
 - na základě soudního rozhodnutí
 - navráčeny všechny interiérové knihovny
- Před navrácením v roce 2004 rekonstruována klášterní knihovna benediktínů v Rajhradě

Současnost

- Rukopisy – cca 930 svazků
- Prvotisky – 385 svazků
- Staré tisky kmenového fondu – cca 36.500 svazků
- Sbírka kmenů – 232 svazků do roku 1800
- Sbírka zednářské literatury – 333 svazků
- Mollova sbírka map – cca 8000 archů
- Schramovy grafické sbírky (pohledy na moravská města a kraje; portréty) – 1850 listů
- Hudební rukopisy a staré tisky – 6872 svazků

Současnost

- Uzavřené historické sbírky (cca 25 000 svazků)
 - Zámecká knihovna hrabat Chorinských (se starší knihovnou hrabat Walldorfů) z Veselí nad Moravou
 - Zámecká knihovna hrabat Khuen Belasi z Emina Dvora u Hrušovan nad Jevišovkou
 - Zámecká knihovna Kübecků von Kübau z Lechovic (torzo)
 - Zámecká knihovna z Lysé nad Labem - torzo
 - Knihovna 1. německého gymnázia v Brně
 - Knihovna jihlavského chirurgického grémia
 - Muzejní knihovna z Uherského Brodu
 - Knihovna mikulovských piaristů
 - Knihovna znojemských kapucínů
 - Knihovna koleje redemptoristů ve Svitavách

Uložení fondů v nové budově MZK

Uložení sbírky zednářské literatury

Zpracování fondů

- Bibliografie a soupisy
- Digitalizované lístkové katalogy
- Rekatalogizace, retrokonverze
- Digitalizace

Zpracování fondů

- do 1997 klasická rekatalogizace do lístkového generálního katalogu
- 1997 – zahájena katalogizace podle AACR2/UNIMARC do Alephu 300
- 2000 – naskenován generální katalog UK Z1 (do roku 1950)
- 2001 – přechod na Aleph 500
- 2004 – přechod na MARC21
- 2004 – vytvořena samostatná databáze historických fondů MZK03, skenování a zpřístupnění katalogů HF
- Od r. 2005 – retrokonverze a rekatalogizace HF, digitalizace

Výběr bibliografických soupisů

Dokoupil, Vladislav : Soupis rukopisů knihovny augustiniánů na Starém Brně

Soupis rukopisů mikulovské dietrichsteinské knihovny

Soupis rukopisů knihovny benediktinů v Rajhradě

Soupis rukopisů z knihovny minoritů v Brně, františkánů v Moravské Třebové a premonstrátů v Nové Říši

Soupis rukopisů knihovny františkánů v Dačicích

Soupis rukopisů býv. zámecké knihovny hrabat Chorinských ve Veselí n. Mor., uložených v Universitní knihovně v Brně

Soupis prvotisků z fondů Universitní knihovny v Brně

Dokoupil, V.-Vobr, J.: Soupisy tisků 16. století z fondů Státní vědecké knihovny v Brně. Sv. 1-10

Vobr, Jaroslav: Soupis postinkunábulí (tisků z let 1501-1520) z fondů SVK v Brně. Díl 1-5

Vobr, Jaroslav: Knížky lidového čtení z fondů Univerzity v Brně

Vobr, Jaroslav: Dílo Jana Amose Komenského ve fondech SVK v Brně a moravských klášterních knihoven

Dokoupil, Vladislav : Katalóg slovacikálnych kníh do roku 1800 Univerzitetnej knižnice v Brne

Dokoupil, Vladislav :Soupis brněnských tisků. Staré tisky do roku 1800

Kuchař, Karel: Mapová sbírka B.P.Molla v Universitní knihovně v Brně

http://aleph.mzk.cz/katalog/STT/

Soubor Úpravy Zobrazit Oblíbené položky Nástroje Nápověda

Google Search

powered by YAHOO! SEARCH

Hledat Kompletní ochrana Informace o aplikaci AVG

Katalogy starých tisků

Uzavřené sbírky uložené v MZK: [BKB][MK][L][JCH][G][ZK][MP][S][UB]
 Restituované sbírky, zpracované v MZK: [F][ZD][D][MT][K][H][Mn][JM]

Naskenované lístkové katalogy historických sbírek

Celkem 39411 lístků

Uzavřené sbírky uložené v MZK:

• Knihovna Hrabat Khuen-Belasi	BKB	3039 lístků	[A]:[D]:[Gr]:[L]:[Pi]
• Zámecká knihovna Kůbecků von Kůbau (torzo)	MK	1982 lístků	[A]:[G]:[M]:[S]
• Zámecká knihovna Lysá nad Labem (torzo)	L	329 lístků	[A]
• Chirurgické grémium Jihlava	JCH	156 lístků	[A]
• Knihovna 1. německého gymnázia v Brně	G	2668 lístků	[A]:[E]:[Kr]:[S]
• Knihovna kláštera kapucínů ve Znojmě	ZK	2453 lístků	[A]:[E]:[Ch]:[N]:[S]
• Knihovna piaristů v Mikulově	MP	2109 lístků	[A]:[E]:[J]:[N]:[S]:[U]:
• Knihovna koleje redemptoristů ve Svitavách	S	594 lístků	[A]
• Muzejní knihovna z Uherského Brodu	UB	488 lístků	[A]

Restituované církevní knihovny:

• Farní knihovna Frýdek	F	385 lístků	[A]
• Knihovna dominikánů ve Znojmě	ZD	4368 lístků	[A]:[Bd]:[D]:[G]:[I]:[L]:[O]:[R]:[Schi]
• Knihovna kláštera františkánů v Moravské Třebové	MT	1514 lístků	[A]:[L]:[P]:[U]

Katalogy historických sbírek uložených v MZK

Knihovna hrabat Khuen-Belasi

[Jiný katalog](#)

[Jiná zásuvka](#)

[Celá zásuvka](#)

[Sto listků](#)

[Předchozí sada](#)

BKB 2742, adl. 2.

FLORIAN . Jean Pierre Claris dit Chevalier de
Galathee. Schäferroman nach Cervantes von Florian.
Aus dem Französischen /übersetzt von Wilh. Christ-
helf Siegm. Mylius/.
Berlin, Friedrich Maurer 1787. 8°. XLII, 151, /1/ s.
Nad impr. rytinka. - H-B II.3477.

Záznam č. 251

Výzkumný záměr

„Historické fondy Moravské zemské knihovny v Brně“ (MK00009494301)

- Trvání 2004-2010
- Hlavní úkoly:
 - úplné zpracování historických fondů do databázové podoby a její zpřístupnění na Internetu
 - publikování „Soupisu českých tisků MZK v Brně a jihomoravských klášterních knihoven“
 - výzkum v oblasti digitalizace a zpřístupnění

Soupis českých tisků od Jaroslava Vobra z r.
2005 obsahuje 3002 titulů

Historické fondy - Úplné zobrazení záznamu - Windows Internet Explorer

http://aleph.mzk.cz/F/5GVUMB3QHURHB6D2KC68HLH86L3TIGY25493J8Y1MH8NLASS4Q-51946?func=direct&doc_number=000595119¤t_base=&format=037

Soubor Úpravy Zobrazit Oblíbené položky Nástroje Nápověda

Google Search Bookmarks Check AutoFill

AVG Hledat Kompletní ochrana Informace o aplikaci AVG

Historické fondy - Úplné zobrazení záznamu

Aktuální báze: Historické fondy - ČTENÁŘ NEPŘIHLÁŠEN

Přihlášení	Odhlášení (konec)	Čtenář	Nastavení	Databáze	Otázky	MVS / MMVS	Nápověda
Rejstříky	Vyhledávání	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy	Má schránka	Tip na nákup		

Požadavek na dokument | Přidat do trvalé schránky | Lokalizovat | Požadavek MVS | Uložit/odeslat | Uložit na server | Ziskejte JIB

Úplné zobrazení záznamu

Zvolte formát: [Standardní Katalogizační lístek](#) [Citace S návštějtimi polí](#) [S kódy polí MARC](#)

Sign. Fr-0025.413

Kerndörffer, Heinrich August, 1770-1846

Gesänge für Freimaurer. -- Philadelphia [fing., spr. Leipzig : s.n.] ; 5792, [1792]. -- XII, 131 s. ; 8°

Výzdoba: Titulní a koncový mědiryt (signovaný G. Boettger del.), ozdobné linky. -- Obsahuje: Přívazek 1, Vierzig Freymäurerlieder / Johann Wilhelm Bernhard von Hymen. -- Přívazek 2, Lieder, zu singen für die Freimäurerlogen / Balthasar Ockel. -- Přívazek 3, Freymaurer=Lieder, zum Gebrauch für die Mitglieder der gerechten und gesetzmäßigen Loge Charlotte zu den drey Sternen. -- Přívazek 4, Gesänge für Brüder Maurer. -- Přívazek 5, Leopold / Karl Julius Fridrich. -- Wolfstieg, 39829. -- Grolig, 73. -- Holzmann-Bohatta, VI, 183, 4864. -- Provenience: viz vazba. -- Provenience: (razítko) Anton Ritter von Ronow. -- Provenience: (razítko) Franz. Museum d.k.k.m.s. Ackerbaugesellschaft. -- Původní kožená modrá marokénová vazba, na hřbetě dole monogram J.G.A. [=Josef Graf Auersperg]. --

PH

1751-1800

historické knihovní fondy

DC

025.171

FD

staré tisky

Syst. číslo [000595119]

Zvolte formát: [Standardní Katalogizační lístek](#) [Citace S návštějtimi polí](#) [S kódy polí MARC](#)

[Konec relace](#) - [Nastavení](#) - [Otázky/připomínky](#) - [Nápověda](#) - [MVS](#) - [MZK Brno](#) - [Prohlížení](#) - [Vyhledávání](#) - [Výsledky dotazy](#) - [Předchozí dotazy](#) - [Databáze](#) -

Start ST-oddělení Obrázky machovaHF2009.ppt - Op... Historické fondy - Úp... 100% 8:34

Historické fondy - Úplné zobrazení záznamu - Windows Internet Explorer

http://aleph.mzk.cz/F/5GVUMB3QHURHB6D2KC68HLH86L3TIGY25493J8Y1MH8NLASS4Q-52381?func=direct&doc_number=000595119¤t_base=&format=001

Soubor Úpravy Zobrazit Oblíbené položky Nástroje Nápověda

Google Search Bookmarks Check AutoFill

AVG powered by YAHOO! SEARCH Hledat Kompletní ochrana Informace o aplikaci AVG

Historické fondy - Úplné zobrazení záznamu

ZVOTE FORM. [Standardní katalogizací listek](#) [Stručně](#) [Novějším polem](#) [Kdykoli](#) [MZA](#)

FMT	RP
LDR	-----nam-a22-----a-4500
001	000595119
003	CZ-BrMZK
005	20081216144708.0
008	020415s1792----gw----fr 00 - gerod
040	ja BOA001 b cze
072 7	ja 094 x Staré tisky 2 Konspekt
080	ja 025.171 2 MRF
1001	ja Kerndörffer, Heinrich August, d 1770-1846 4 aut
24510	ja Gesänge für Freimaurer
260	ja Philadelphia [fing., spr. Leipzig : b s.n.] ; 5792, c [1792]
300	ja XII, 131 s. ; c 8°
500	ja Výzdoba: Titulní a koncový mědiryt (signovaný G. Boettger del.), ozdobné linky
501	ja Obsahuje: Přívazek 1, Vierzig Freymäurerlieder / Johann Wilhelm Bernhard von Hymen. -- Přívazek 2, Lieder, zu singen für die Freimäurerlogen / Balthasar Ockel. -- Přívazek 3, Freymaurer=Lieder, zum Gebrauch für die Mitglieder der gerechten und gesetzmäßigen Loge Charlotte zu den drey Sternen. -- Přívazek 4, Gesänge für Brüder Maurer. -- Přívazek 5, Leopold / Karl Julius Fridrich
5104	ja Wolfstieg, c 39829
5104	ja Grolig, c 73
5104	ja Holzmann-Bohatta, c VI, 183, 4864
561	ja Provenience: viz vazba
561	ja Provenience: (razítko) Anton Ritter von Ronow
561	ja Provenience: (razítko) Franz. Museum d.k.k.m.s. Ackerbaugesellschaft
563	ja Původní kožená modrá marokénová vazba, na hřbetě dole monogram J.G.A. [=Josef Graf Auersperg]
648 7	ja 1751-1800
65007	ja historické knihovní fondy 2 czenas
655 7	ja staré tisky 2 czenas
8564	lu http://klokaz.mzk.cz/media/000/595/119/ y Klikněte pro zobrazení 4 N
910	b Fr-0025.413
978	ja S.n. c Leipzig f 1792
984	ja Lipsko b Německo
SGG	ja 0025.413
PRU	ja RetroR 020415 M
SKC	ja 20061231
MNS	ja 20080515
B260	b s.n.] ; 5792,
VEOD	ja RP b 020415s1792----gw----fr 00 - gerod
Z30-1	MZK03 L MZK03 m BOOK 1 STT A stud. ST 2 DEN B Sklad / do 24 hodin 3 Fr-0025.413 6 2619714785 5 2619714785 8 20020415 f 96 F Jen do studovny t 00000000 u 0000
SYS	000595119

Hotovo

Start ST-oddělení Obrázky machovaHF2009.ppt - Op... Historické fondy - Úp... 100% 8:36

Aktuální báze: Historické fondy - ČTENÁŘ NEPŘIHLÁŠEN

Přihlášení	Odhlášení (konec)	Čtenář	Nastavení	Databáze	Otázky	MVS / MMVS	Nápověda
Rejstříky	Vyhledávání	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy	Má schránka	Tip na nákup		

Požadavek na dokument | Přidat do trvalé schránky | Lokalizovat | Požadavek MVS | Uložit/odeslat | Uložit na server | **Získejte JIB**

Úplné zobrazení záznamu

Zvolte formát: [Standardní](#) [Katalogizační lístek](#) [Citace S](#) [návěštými polí](#) [S kódy polí MARC](#)

Syno	000595119
Signatura	● Fr-0025.413
Autoři	● Kerndörffer, Heinrich August, 1770-1846
Název	● Gesänge für Freimaurer
Místo vyd.	● Philadelphia [fing., spr. Leipzig :
Nakladatel	● s.n.] ; 5792.
Rok vydání	● [1792]
Rozsah	XII, 131 s. ; 8°
Poznámka	Výzdoba: Titulní a koncový mědiryt (signovaný G. Boettger del.), ozdobné linky
Předmět.heslo	● historické knihovní fondy
MDT	● 025.171
Konspekt	● 094 - Staré tisky
Forma a žánr	● staré tisky
EOD:	RP 020415s1792----gw----fr 00I- gerod
Vazba dolů	přívazek 5
Vazba dolů	přívazek 1
Vazba dolů	přívazek 2
Vazba dolů	přívazek 3
Vazba dolů	přívazek 4
Exempláře	Všechny jednotky
Externí odkaz	Klikněte pro zobrazení

Zvolte formát: [Standardní](#) [Katalogizační lístek](#) [Citace S](#) [návěštými polí](#) [S kódy polí MARC](#)

Digitalizované dokumenty Moravské zemské knihovny

Autor: Kerndörffer, Heinrich August,

Název: Gesänge für Freimaurer

[1 - titulní list první \(jediné\) knihy](#)

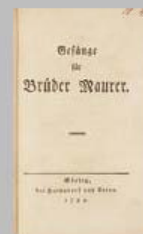
[2 - titulní list 1. přívazku \(2. knihy\)](#)

[3 - titulní list 2. přívazku \(3. knihy\)](#)

[4 - titulní list 3. přívazku \(4. knihy\)](#)

[5 - titulní list 4. přívazku \(5. knihy\)](#)

[6 - titulní list 5. přívazku \(6. knihy\)](#)

Komentář k celku: Strany s grafickými prvky.

Úplné zobrazení záznamu

Zvolte formát: [Standardní](#) [Katalogizační lístek](#) [Citace](#) [S návěstími polí](#) [S kódy polí MARC](#)

Sysno	000902274
Signatura	● Moll-0090.900.AA.T.XXII.7.A
Autoři	● Komenský, Jan Amos, 1592-1670
Název	● Moravia marchionatus Auctore I.A. Comenio
Místo vyd.	● Amsteldami :
Nakladatel	● Guiljelm. Blaeuw Excudit,
Rok vydání	● [1630-1650?]
Rozsah	1 mapa : obě strany, mědirytina, ručně kolorovaná ; 36,1 x 46,9 cm na listu 49,3 x 58,3 cm
Poznámka	Výzdoba: v levém horním rohu názvová kartuš se znakem Moravy, v pravém dolním rohu kartuš s legendou a grafickým měřítkem Na rubu dvě strany latinského textu Podle Drápely varianta rytiny Judoka Hondia ml. KMM B2c
Předmět.heslo	● Moravská zemská knihovna (Brno, Česko). Mapová sbírka B.P. Molla
Předmět.heslo	● historické knihovní fondy
Předmět.heslo	● Morava (Česko)
MDT	● 025_171 ● (437_32) ● (084_3)
Konspekt	● 912 - Mapy, Atlasy
Forma a žánr	● historické mapy
Geogr. oblast	● e-xr-- e-xr-mr czenas
EOD:	MP 041126q16301650ne-i a r 0 latod
Exempláře	Všechny jednotky
Externí odkaz	 Digitalizovaná mapa, klikněte zde (zobrazení ve formátu Zoomify)

Zvolte formát: [Standardní](#) [Katalogizační lístek](#) [Citace](#) [S návěstími polí](#) [S kódy polí MARC](#)

Mapová sbírka B. P. Molla. Morava. Atlas Austriacus, tomus XXII. Moravia., 17.-19. století

Comenius, J. A.: Moraviae marchionatus auctore I. A. Comenio; Amstelodami Guiljelm Blaeuw excudit.

Back

Mapová sbírka B. P. Molla. Morava. Atlas Austriacus, tomus XXII. Moravia., 17.-19. století

Comenius, J. A.: Moraviae marchionatus auctore I. A. Comenio; Amstelodami Guiljelm Blaeuw excudit.

Back

Manuscriptorium

Virtuální badatelské prostředí pro oblast historických fondů

[Úvod](#) | [O projektu](#) | [Uživatelům](#) | [Partnerům](#) | [Licence](#) | [Zdroje](#) | [Konektivita](#) | [Školám](#)
[Přihlásit](#) | [Vyhledávání](#)

Manuscriptorium je systém shromažďující a zpřístupňující na Internetu informace o historických knižních fondech, provázaný s digitální knihovnou digitalizovaných dokumentů. Jsou zde soustředěny informace poskytnuté spolupracujícími partnery, přispěvateli z knihoven, archivů a muzeí. Provoz Manuscriptoria je financován Národní knihovnou ČR, provozovatelem této služby je firma AIP Beroun s.r.o. Z Vašeho umístění je možný plný přístup ke všem datům Manuscriptoria.

Katalog: rychlé hledání

Základním prvkem systému Manuscriptoria je katalog s popisy historických dokumentů, který slouží mimo jiné i jako vstupní brána pro zobrazení konkrétních digitálních kopií.

- slova kdekoliv
 signatura
 titul
 autor
 jen digitalizované dokumenty [Více voleb...](#)

Výběr zajímavých volně dostupných dokumentů

Codex Gigas

Prohlédněte si Codex Gigas a výběr dalších zajímavých (převážně bohatě iluminovaných) dokumentů z celkového počtu cca 2200 digitálních kopií rukopisů, starých tisků a map Manuscriptoria.

Dokumenty zveřejněné a odkazované [v tomto seznamu](#) jsou dostupné i neregistrovaným uživatelům.

Historie aktualizací databáze

11.5.2009 Informace o aktualizaci 4.2009

Největší část nově digitalizovaných rukopisů pochází ze sbírek Národní knihovny České republiky. Menší skupinu tvoří románské homiletické a liturgické kodexy, související místem svého vzniku s různými českými kláštery (benediktinské kláštery sv. Jíří na Pražském hradě a snad v Břevnově, premonstráts...

[Více informací...](#)

11.5.2009 Informace o aktualizaci 1.2009

Většinu nově digitalizovaných dokumentů tvoří tisky ze sbírek Národní knihovny

Aktuální informace

11.9.2008 Rukopisy Univerzitní knihovny v Heidelbergu

Heidelberská Univerzitní knihovna přispěla do projektu Manuscriptoria svou výjimečně cennou sbírkou středověkých a raně novověkých rukopisů. [Více informací zde.](#)

12.6.2008 Nový partner Manuscriptoria

Rumunská Národní knihovna do Manuscriptoria přispěla starými rumunskými tisky 16. a 17. století. Jde o dokumenty významné kulturní, historické a umělecké kvality. Většina z těchto pokladů jsou náboženská díla, jsou však mezi nimi také právnícké a historické knihy. [Více informací zde.](#)

1.12.2007 Projekt ENRICH

Cílem [projektu ENRICH](#) je integrovat evropské zdroje zpřístupňující písemné kulturní dědictví, vytvořit síť rozhodujících institucí v evropském rámci a na platformě Manuscriptoria vybudovat evropskou digitální knihovnu rukopisů. Tím se vytvoří předpoklad pro připojení asociovaných partnerů, a to i mimo Evropu.

14.11.2007 Nový partner Manuscriptoria

Novým partnerem Manuscriptoria se stala [Národní knihovna Moldavské republiky v Kišiněvě](#). Zpřístupňuje tzv. Kázání mitropolity Varlaama v zajímavém vydání z r. 1768, vytištěné rumunsky cyrilicí. Toto dílo vyniká nádherným jazykem a je významnou památkou staré rumunské literatury.

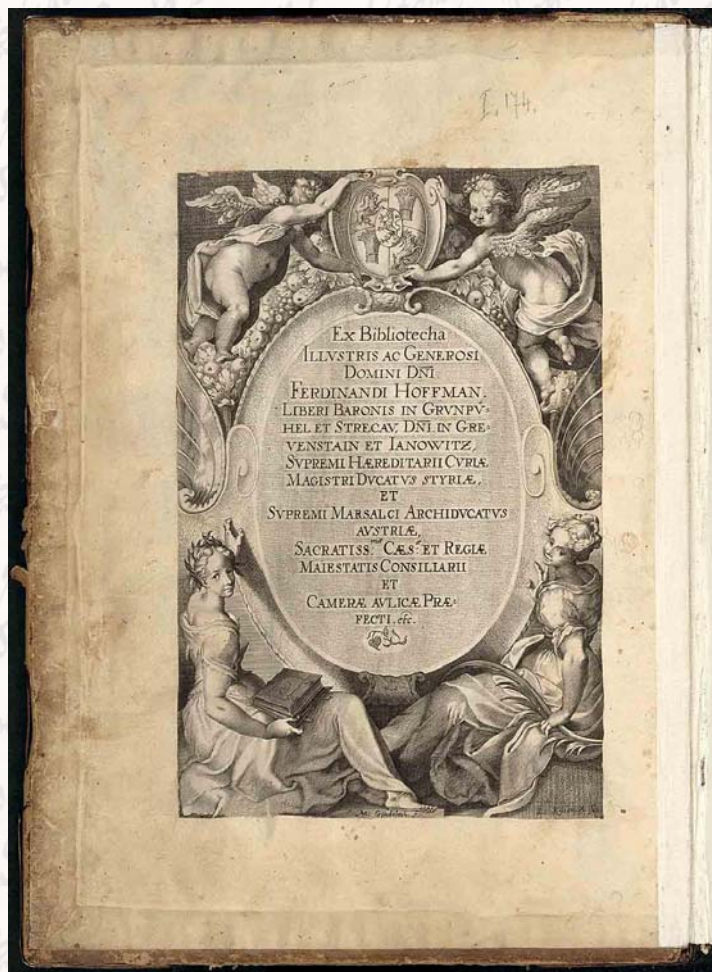
20.09.2007 Codex Gigas

V souvislosti s výstavou "Codex gigas - Ďáblova bible: Tajemství největší knihy světa" poskytla Královská knihovna ve Stockholmu Národní knihovně České republiky digitální kopii tohoto vzácného rukopisu. Jeho zpřístupnění v Manuscriptoriu je dalším krokem v integraci evropského kulturního dědictví. [Codex Gigas](#) | [O kodexu](#)

Starý zákon „mikulovský větší“, pol. 15.stol.
exlibris Ferd. Hofmanna z Grünbüchlu
malovaná a zlacená iniciála s rozvilinami

Možnosti spolupráce

- **Mezinárodní** (Europeana Travel, Manuscriptorium)
- **Národní** (Souborný katalog ČR, Databáze národních Autorit NK ČR, Knihopis)
- **Regionální** (vlastní digitální knihovna MZK)

Výhled do budoucnosti

- VISK 6, 9
- Grantová agentura ČR
- Mezinárodní projekty
- Věda a výzkum 2011-2015 ?

Zpracování historického fondu JM muzeí

- Přípravné práce
- Seznam institucí
- Cca 43. 000 svazků

Děkuji za pozornost!

Jitka Machová
machova@mzk.cz

Moravská zemská knihovna v Brně (www.mzk.cz)